

EPERTXOKO: BERPOBLAKETA BATEN SAIAKERA

Urtetik urtera Jaizkibelen dirutza bat gastatzen da, Gipuzkoako Foru Aldundiaren eskutik berpoblaketa bat aurrera eramanez. Hala eta guztiz ere arrazoi askok, hala nola produktibitatean oinarritutako berpoblaketa bat bultzatzeak, landaketa moduak, zuhaitz desegokiak landatzeak eta landatutako zuhaitzek gero sute edo ardien aurrean duten babes ezak, berpoblaketa honek emaitz onik ez ematea lortzen dute.

Lezoko ekoloji taldeak, nahiz eta aspalditik Jaizkibelen zenbait landaketa burutu, joan den urtean hektarea bat berpoblatzeko apostuari heldu zion, metodo eta era desberdinak erabiliz, landare mota batzuk bertan hazitik sortuz eta mendiaren berezko berpoblaketa naturalari bultzada bat eman nahirik. Hau da EPERTXOKOREN berpoblaketa. Emaitzak ikustean beste eremuetan ere aplikagarria litzatekeen berpoblaketa mota bat izan liteke.

Gure ingurua egunetik egunera okerrago dago. Naturaren txikizioa orokorki eta zuhaitz eta landareena bereziki izugarria den bitartean oso eskasak dira jarrera hori gelditu eta aldatzeko ematen diren pausoak. Gai honekin kezkatuta ekoloji taldeak bi urte daramazki Epertxokon.

Alde batetik galtzeko zorian dauden bertako zenbait espezieren errekupeketa lortu nahi da, beti ere naturaren antzekoena egin nahian, hau da berpoblaketa naturala bultzatuz.

Bestalde, Jaizkibelen adibidez, berpoblaketa bat gogo eta borondate onez eta diru kopuru haundirik gastatu gabe lor litekeen gauza da. Baina eginbehar hori ez da administrazioarena bakarrik, jende guztiarena baizik. Administrazioak medio teknikoak jarri beharko lituzke eta honelako inizatibak bultzatu.

Oso garrantzitsua da baita ere jendeak honelako gauzen aurrean galdu duen sentibilitatea. Heziketa bat behar dugu nahiz haur nahiz helduek eta piskanaka hori berreskuratu behar da.

Ekoloji taldeak frogak egin, experimentatu eta ikasitakoa praktikan jarri eta jende gehiagori erakusten ahalegintzen da. Bai epertxokon eta bai beste lekuetan egindako lana edonori erakusteko prest gaude (Euskaltegietako jendeari, eskolei, hauzo elkar-teei...). Gurekin kontaktoan jarri besterik ez dute.

ZER DA BERPOBLAKETA NATURALA?

Berpoblaketa naturala mendiaren prozesu naturala errepikatzea besterik ez da, ahalik eta berdintsuena eginaz baina era berean laguntza bat emanaz. Berpoblaketa ekolojiko honetan oso kontutan hartu beharko dena zera da: «elementu bakoitzak, hau da, lur mota, eguraldia, haizea, ongarriak, etab... bere funtzio edo papera betetzen dutela naturaren osotasunaren barruan oreka bat mantenduz».

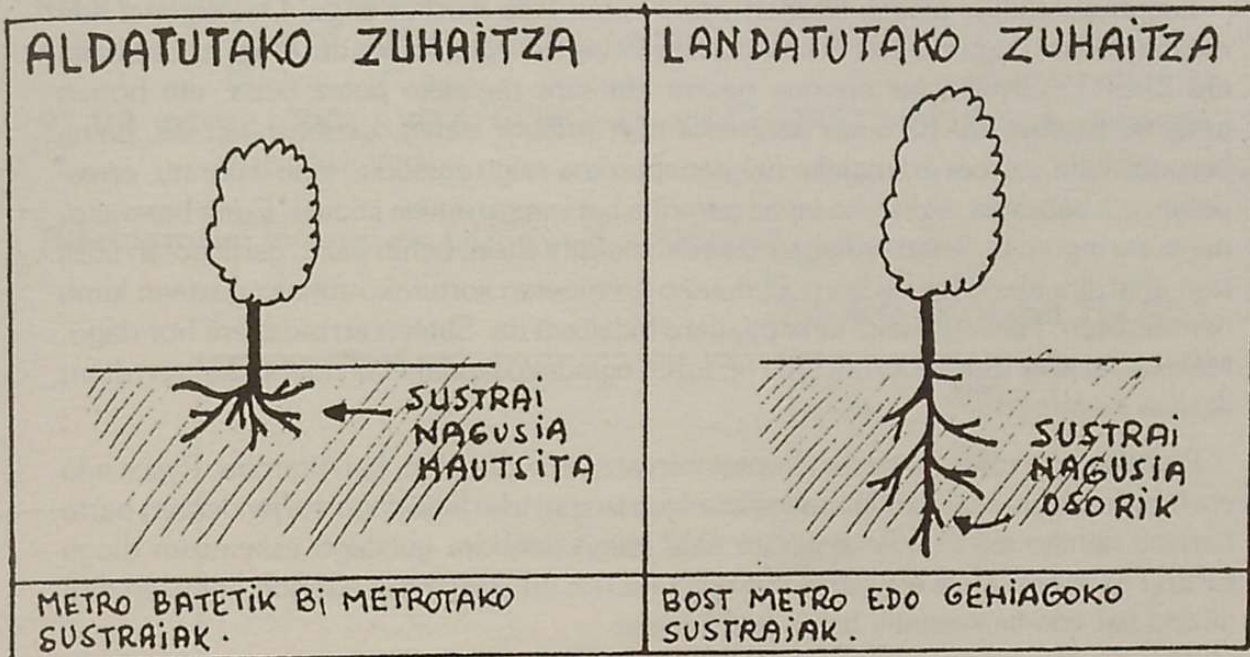
Bertako zuhaitz motak landatzeak, galtzeko zorian dauden zenbait zuhaitz mota errekupeatzeko aukeraz gain, inguruko klimaren aurrean hoberen erantzungo dutenak izango dira.

Landaketa moduak ere badu bere garrantzia: Zuhaitz mota batzuk adibidez (artea, aritza...) hazitik leku berean sortzeak honako alde onak agertzen dizkigu:

1.- Inguruan txiki txikitatik adaptatuko dira bai lur motara bai egu-

raldira. Lekuz aldatzeak lur, haize, klima berrietara adaptatzera eskatzen du eta honek landareari zailtasun bat suposatuko dio.

2.- Bertan ereindako landareek sustrai sendo eta sakonagoak dituzte, lehorte eta barri aurre egiteko indartsuagoak. (Ikus ondorengo irudia).

Monokultiboaren akatsak ere nabarmenak dira. Landareen barietateak berriz, basoa aberasten du, maila guztiak kontutan harturik (belar, iratze, zuhaiska, zuhaitz, etab). Aberastasun honek plaga edo gaixotasunei aurre egiteko gaitasun gehiago dauka. Zuhaitz guztiak berdinak badira oreka naturala hautsita dago eta edozein gaixotasunek baso osoa pikutara joatea suposatuko luke (pinuaren adibidea oso adierazgarria da).

Epertxokon, alde batetik berez sortutako zuhaitz gazteak garatzen joango dira eta beste aldetik zuhaitz eta landare berriak bertan ereintzen dira.

«Humus»a edo ongarrri naturalak ere garrantzi izugarria du.

ONGARRI NATURALA EDO «HUMUS»a

Humusa zuhaitzen elikadurarako nahitanahiezko sustantzia da, landare eta mikrobioen deskonposaketaren ondorioz sortua. Lurra aberasteaz gain, eguzkitik babesten du hezetasuna mantenduz. Humusa lur aberats baten adierazgarria da baina zoritxarrez Jaizkibelen, arrazoi askogatik (baso mozketak, suteak eta hauek eragindako erosioa...) piskanaka galtzen doa. Gizakia da erruduna. Humus ugariz, lurra mikrobio ugariz beteko da, zuhaitzak behar dituen elementu ugari sortuz.

Honela bada, beharrezkoa da zuhaitzei humus hori ez kentzea eta ahal balitz gehitzea bertan txukunketak egiterakoan, iratze eta otea moztean, hostoak erortzean, etab, han bertan utziz ustel daitezen. Honela piskanaka HUMUS hori berreskuratu eta aberastuko dugu, mendian dena bait da aprobetxagarria.

Garai batean Elortegiko nagusiak biltzen zuen moztutako iratzea behin azpietarako. Gaur egun ongi legoke bertan usteltzea aipatutako arrazoiengatik.

ETA OZTOPOAK

Kontutan hartu behar da iharduera hau guztiz boluntarioa dela. Ez dago inolako dirulaguntzarik eta askotan laguntza tekniko eta lanen onartze aldetik hustasun haundiak ikusten ditugu.

Laguntza tekniko aldetik tresneri egoki baten falta ikusten dugu. Daukagunarekin moldatu behar dugu eta honek batzutan lana luzatu eta gogortzen du. Ongi legoke baita ere EPERTXOKOko lur eremua neurtu eta sare metaliko batez ixtea, eta honen arrazoia sinplea da. Ez dugu nahi leku hori pribatu izatea, denona bait da, baina berpoblaketa aurrera eramateko nahitanahiezkoa zaigu egindako lana baloratu, errespetatu eta babestea, egindako lanak garantia bat izango dutela jakitea. Esate baterako, nahiz eta inguru horietan ardiak sartzea debekatuta egon, behin baino gehiagotan ikusi izan ahal dira abere hauek berpoblatutako eremuetan sortutako zuhaitz gazteen kimu berriak jaten. Hau egindako lana pikutara bidaltzea da. Suteen arriskua ere hor dago. Makina bat aldiz izerdi ederrak bota ondoren egindako landaketak nola kixkaltzen diren ikustea negargarria da.

Bestalde herri mailan ere, bai frontoiaren atzeko hazitokian, bai Altamira, Pysbe edo eta herriko inguruetan landatutakoa zaintzen izugarritzko lana dago eta jendearen parte hartzea nahiko exkaxa da. Askotan nahi baino denbora gutxiago eskeintzen diogu EPERTXOKOri. Hala eta guztiz ere pena merezi du. Zuhaitzak edonon botatzen dira aitzeki bat edo besteagatik baina jarri ordea...

Jakin dezagun bada, zein garrantzitsuak diren gure eta naturaren biziaren iraupe-nerako.

KOKAPENA ETA ZENBAIT DATU

EPERTXOKO izeneko herri lurra Elortegi gainean kokatuta dagoen hektarea batetako lur eremua da. Hona hemen bere mugak eta mapa txiki bat:

EPERTXOKOko lur eremua beltzez agertzen zaiguna da. Azpimarratuta daudenak inguruan aurkitzen diren baserriak dira. Alde batetik Larraka baserriko lurrekin (3), bestetik Elortegikoekin (2), goiko aldean Manuel Olasagastiren lurrekin (1) eta Guadaluperuntz doan mendi pistarekin ditu mugak.

90-91 urtea: TXUKUNKETA

ARTE, ARITZ eta ARTELATZ en ezkurak erein.

91-92 urtea: URKI, ARITZ, GOROSTI, eta GURBITZ HAZITOKIA. Zuhaitzei estakak jarri.

Bibliografia: Integral eta QUERCUS aldizkariak

LEZOKO EKOLOJI TALDEA

